

Učenje njemačkoga jezika u grupi studenata početnika i nastavljača na Međimurskom veleučilištu u Čakovcu

Learning German language in a group of beginners and continuers at the Polytechnic of Međimurje in Čakovec

¹Tihana Flegar, ²Martina Sobočan

¹studentica Međimurskog veleučilišta u Čakovcu

²Međimursko veleučilište u Čakovcu, Bana Josipa Jelačića 22a, 40000 Čakovec

e-mail: ¹tihana.flegar@student.mev.hr, ²martina.sobocan@mev.hr

Sažetak: *Predmet ovog istraživanja jesu stavovi studenata o nastavi njemačkoga jezika kao drugoga stranoag jezika, tj. kolegija Njemački jezik – obvezni izbornikolegij na Međimurskom veleučilištu u Čakovcu. Svrha istraživanja jest uvid u mišljenje studenata o radu i njihovom stavu prema organizaciji rada na kolegiju te pronalazak rješenja za poboljšanje. Grupu studenata koji su polaznici kolegija čine studenti koji uopće njemački jezik nisu učili i studenti koji su ga učili u rasponu od 1 do 12 godina. Provedena je anonimna anketa među studentima, čiji su rezultati pokazali da postoji određeno nezadovoljstvo radom u grupi studenata različitih razina znanja, no veći broj studenata je svjestan prednosti rada u takvoj grupi. Dobiveni podatci pomoći će i u poboljšanju metoda korištenih na nastavi.*

Ključne riječi: *kolegij njemačkoga jezika, njemački jezik, početnici, nastavljači, stavovi*

Abstract: *The subject of this research is German language as second foreign language, i.e., the subject German language – elective at the Polytechnic of Međimurje in Čakovec. The aim of this research is to get an insight into students' opinions on the work and into their attitude towards the work organisation within the course, as well as to find solutions for improvement. The group of students attending the course consists of the ones who have never learnt German language and the ones who have learnt it in the range from 1 to 12 years. A survey has been conducted among the students and the results show that there is a certain*

dissatisfaction with the work in a group consisting of mixed level students, but there is a greater number of students aware of the advantages of working in such a group. The attained data will help improve the methods used in classes.

Key words: *the German language course, German language, beginners, continuers, attitudes*

1. Uvod

Grupe polaznika nastave stranoga jezika pretežitno se sastoje od studenata različitoga predznanja. To predstavlja izazov za nastavnika i za polaznika. Grupa koja se sastoji od učenika različitoga (pred)znanja, tj. u kojoj učenici posjeduju različite razine znanja definirane su u rječniku *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*, u kojem pod *mixed level class (n)* stoji sljedeća definicija: *one which contains learners with different levels of language proficiency*. Prema toj definiciji, grupa, tj. razred različitih razina je onaj koji se sastoji od učenika različitih vještina, tj. znanja. Ovaj rad pokušava prepoznati konkretne teškoće s kojima se suočavaju polaznici početnici i nastavljači u zajedničkom pohađanju nastave jezika na kolegiju Njemački jezik – obvezni izborni, kojeg pohađaju u 6. semestru preddiplomskog stručnog studija Menadžment turizma i sporta na Međimurskom veleučilištu u Čakovcu. Nakon prepoznavanja problema važan je i pronalazak mogućih rješenja koja bi mogla olakšati nastavu u budućnosti. Također, važno je osvijestiti polaznike nastave o prednostima rada u heterogenim grupama. Motivacija za ovo istraživanje proizašla je iz rada u takvim grupama i komunikacije s polaznicima nastave, koji izražavaju svoje nezadovoljstvo zbog činjenice da rade u jednoj mješovitoj grupi, ali isto tako svjedoče prednostima međusobnog pomaganja i učenja sa svojim kolegama i od svojih kolega. Također, važno je da studenti shvaćaju potrebu višegodišnjega učenja njemačkoga jezika.

2. Cilj istraživanja

Istraživanje je provedeno među sadašnjim i bivšim studentima Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, koji polaze ili su polazili nastavu iz kolegija Njemački jezik – obvezni izborni u 6. semestru. Cilj je identificirati moguće poteškoće i nedostatke koji stoje na putu učenju, ali i podučavanju jezika u grupi studenata s različitim predznanjem te ih otkloniti, ukoliko je to moguće, ali isto tako i ukazati na prednosti učenja u grupi različitih predznanja, prepoznati izvore motivacije studenata i utvrditi primjere dobre prakse u učenju i podučavanju. Dugoročni cilj ovog rada jest mogući utjecaj na svijest svih uključenih dionika te poticaj

organiziranja nastave na sve tri godine preddiplomskog stručnog studija Menadžment turizma i sporta, motiviranje studenata na učenje jezika, kao i ukazati na važnost njemačkoga jezika u njihovom profesionalnom razvoju. Smjer na kojem je istraživanje provedeno priprema studente za rad i komunikaciju na stranom jeziku, osobito u području turizma, no i izvan njega, pa tako autori Knok i Mesarić (2010.) ukazuju na važnost njemačkoga jezika za studente Menadžmenta turizma i sporta ne samo u području turizma, nego u sveukupnoj poslovnoj komunikaciji sa stranim tvrtkama, pri čemu je Hrvatska orijentirana prema onima s njemačkoga govornoga područja. Potrebu naglašavanja važnosti njemačkoga jezika potvrđuju i rezultati istraživanja provedenog 2016. godine na uzorku od 60 osoba zaposlenih u turizmu na području Međimurske i Varaždinske županije, u kojem su ispitanici izrazili potrebu za usavršavanjem znanja stranih jezika potrebnih za svakodnevnu što uspješniju komunikaciju te iz istog istraživanja proizlazi da postoji veliko zanimanje za usavršavanje znanja njemačkoga jezika (Miščančuk i Sobočan, 2016.). Da postoji osnova za promicanje njemačkoga jezika na nefilološkim fakultetima, općenito, potvrđuje slično istraživanje o stavovima studenata Međimorskog veleučilišta u Čakovcu i Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, tj. Odsjeka u Čakovcu, provedeno na uzorku od 142 ispitanika u travnju 2016. godine, čiji rezultati pokazuju da je stav studenata prema njemačkom jeziku od iznimne važnosti za usvajanje istoga, te da je taj stav, suprotno očekivanom, pozitivan kod većine studenata. Točnije, studenti su svoj negativan stav, koji je prevladavao u osnovnoj i srednjoj školi, do ili za vrijeme visokoškolskog obrazovanja razvili u onaj pozitivni. Pri razvoju pozitivnog stava značajnu je ulogu, prema odgovorima ispitanika, odigrala mogućnost suradnje s kolegama na nastavi, sloboda komunikacije na nastavi uz nastavnikovo postavljanje određenih pravila i generiranje motivacije (Sobočan, 2016.). S obzirom na iskustva s nastave, reakcije studenata i prethodno provedena istraživanja, očekivani rezultat istraživanja jest, da studenti koriste prednosti rada u mješovitom sastavu grupe, pri čemu se početnici oslanjaju na pomoć i predznanje kolega nastavljača, a nastavljači uz početnike ponavljaju gradivo i utvrđuju usvojeno. Idući očekivani rezultat jest, da početnicima nastava s nastavljačima predstavlja određeni izazov i stvara pritisak, dok nastavljačima ta nastava može biti ponekad nezanimljiva, a gradivo prejednostavno. Posljednji očekivani rezultat jest, da će studenti prepoznati potrebu višegodišnjeg učenja njemačkoga jezika.

3. Opis ankete

Za potrebe ovog istraživanja tijekom ožujka i travnja 2017. godine provedena je anonimna internetska anketa s pitanjima višestrukog izbora i mogućnošću kratkog odgovora. Dijelila se u dvije varijante: onu za početnike i onu za nastavljače. Obje varijante ankete identične su u sljedećim pitanjima: spol, status na instituciji višeg obrazovanja, sadašnji ili bivši student institucije, motivacija za učenje te na kraju, prijedlozi za poboljšanje nastave njemačkoga jezika na kolegiju Njemački jezik – obvezni izborni. Anketa u varijanti za studente početnike se nakon trećeg pitanja dalje nastavlja s pitanjem u kojem studenti navode razloge zašto do sada nisu učili njemački jezik. Slijedi pitanje u kojem iznose svoja mišljenja o prednostima učenja njemačkoga jezika sa studentima koji nisu početnici. U idućem pitanju studenti navode nedostatke učenja u takvom obliku organizacije nastave. Slijedi pitanje u kojem odlučuju napreduju li ili pak nazaduju u takvoj vrsti rada. Zatim studenti daju informaciju o tome kako studenti nastavljači reagiraju na njih, početnike, kada im je potrebna pomoć. U sljedećem pitanju od ispitanika se traži podatak o tome kako se na toj nastavi osjećaju. Oni su također mogli navesti što ih motivira u učenju i što im u istom pomaže. Anketa u varijanti za studente koji su već njemački učili prije u četvrtom pitanju nudi na izbor broj godina učenja jezika (*1-12, Ostalo*). Godine učenja ponuđene u odgovoru proizlaze iz potpisne liste studenata, na kojoj su oni na početku nastave njemačkoga jezika unosili broj godina učenja. Od petog do osmog pitanja studenti odgovaraju na sličan način kao i početnici, samo što se njih pita što oni smatraju prednostima i nedostacima učenja njemačkoga jezika s početnicima, smatraju li da napreduju ili nazaduju u učenju s početnicima, pita ih se kako reagiraju kada vide da početnici trebaju pomoć. Nadalje, pita ih se kako oni doživljavaju svoje ili tuđe pomaganje početnicima – kao pomoć pri učenju, tj. ponavljanju, kao smetnji, kao nečem nezanimljivom ili im pak odgovara uloga „učitelja“. Anketi je pristupilo 53 ispitanika (25 početnika i 28 nastavljača), koji polaze ili su polazili kolegij Njemački jezik – obvezni izborni.

4. Analiza ankete

U obje grupe prevladavaju ispitanici ženskog spola: kod početnika 84 %, a kod nastavljača 85.7 %. Muških osoba je kod početnika 16 %, a kod nastavljača 14.3 %. U grupi početnika je 40 %, a u grupi nastavljača 78.6 % redovnih studenata. Izvanrednih je među početnicima 60 %, dok ih je među nastavljačima 21.4 %. Kod početnika je 80 %, a kod nastavljača 85.7 % sadašnjih studenata, dok je 20 % početnika i 14.3 % nastavljača taj kolegij već odslušalo. U četvrtom pitanju početnici su morali dovršiti rečenicu *Do sada nisam učio njemački, jer ...* .

Njihovi se razlozi mogu grupirati u one na koje nisu možda imali utjecaj: *nije bio obvezni jezik u mojoj srednjoj školi.; sam učio talijanski 2. jezik; su bili drugi strani jezici i drugo*, te u one na koje su mogli utjecati: *Njemački mi je bio ponuđen uz još tri izborna i nisam išla; mi engleski jezik mi je bolje odgovarao i slično*. Nastavljači su odabrali broj godina učenja njemačkoga jezika, iz čega proizlazi da je 29.6% ispitanika njemački do sada učilo 4 godine, njih 25.9 % učilo je njemački jezik 9 godina te 11.1 % učilo je njemački jezik 8 ili 5 godina. Njih po 3.7 %, tj. po jedan student je učio njemački jezik 1, 2, 3, 11 i 12 godina. Jedan je student odabrao odgovor *Ostalo*. U pitanju broj 5 od početnika se tražilo da dovrše rečenicu *Prednosti učenja njemačkoga jezika sa studentima koji su ga već učili prije su...*, na što su oni napisali sljedeće: *Neke stvari se mogu lakše shvatiti i može se od njih naučiti.; Učenje na načine koji su izvan udžbenika.; Lakše shvaćanje gradiva.*, itd. U pitanju broj 5 u varijanti za nastavljače trebalo je nastaviti rečenicu *Prednosti učenja njemačkoga jezika s početnicima su ...*, pri čemu su studenti rečenice nastavljali na sljedeći način: *Možemo im pomoći.; Učila sam u osnovnoj i srednjoj školi, pa sam dosta toga zaboravila, pa sad uz početnike mogu sve ponoviti*. Pitanje broj 6 je slično u obje varijante. Početnici su nastavljali rečenicu *Nedostaci učenja njemačkoga jezika sa studentima koji su ga već učili prije su...*, na sljedeći način: *Osjećam se nelagodno jer imam osjećaj da kraj njih puno toga ne znam.; Premalo interakcije.; to što kažu odgovor prije nego ja uopće stignem razmisliti*. Nastavljači su u tom pitanju mogli navesti nedostatke rada s početnicima, gdje oni navode prejednostavnost gradiva i presporu nastavu koju smatraju dosadnom: *neki dijelovi su mi prejednostavni, ili zadatke riješim u dosta kratkom razdoblju, ili razumijem pravila*. U varijanti za početnike, studenti su na 7. pitanje koje glasi *Pri učenju njemačkoga jezika sa studentima koji su taj jezik već učili prije ja....*, mogli odabrati da napreduju, nazaduju ili ostalo, pa tako 68 % studenata misli da napreduje, 20 % njih misli da nazaduje, dok njih po 4 % za svaki odgovor smatra da *nisu ništa naučili, niti napreduju niti nazaduju* ili da *čak teže uče* (Grafikon 1).

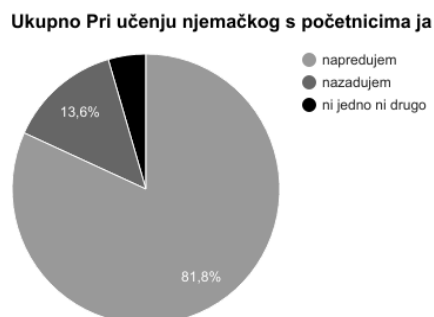
Grafikon 1. Napredak početnika

Izvor: *Vlastito istraživanje*

U istom pitanju 81.8 % nastavljača smatra da napreduje, 13.6 % da nazaduje, a 4.6 % ih je odabralo *ni jedno ni drugo* (Grafikon 2).

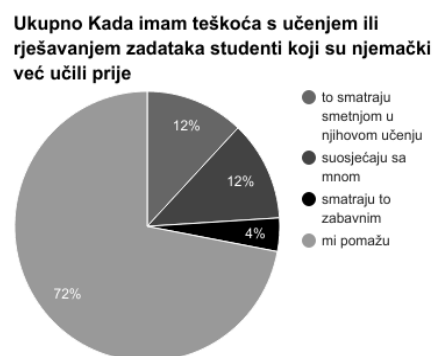
Grafikon 2. Napredak nastavljača

Izvor: Vlastito istraživanje

Na 8. pitanju, *Kada imam teškoća s učenjem ili rješavanjem zadataka studenti koji su njemački već učili prije...*, studenti početnici odgovaraju na sljedeći način: 72 % studenata je odgovorilo da im nastavljači pomažu, 12 % da suosjećaju s njima, 12 % je odabralo da ostali studenti smatraju njihove teškoće s učenjem ili rješavanjem zadataka smetnjom u vlastitom učenju. 4 %, tj. jedan student je odabrao da nastavljači smatraju to zabavnim, te niti jedan student nije odabrao da ih nastavljači ignoriraju i *Ostalo* (Grafikon 3).

Grafikon 3. Pomaganje početnicima

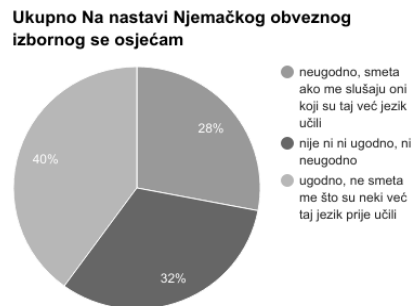

Izvor: Vlastito istraživanje

Nastavljači su na pitanje *Kada početnici imaju teškoća s učenjem ili rješavanjem zadatka, ja...dali sljedeće odgovore*: 78.6 % studenata je odgovorilo da pomažu početnicima, 10.7 % suosjeća s njima jer je i njima samima teško, dok 3.6 % to ignorira, smatra to smetnjom u vlastitom učenju te *Ostalo*. Na pitanje broj 9, koje se razlikuje kod početnika i nastavljača, početnici moraju dovršiti rečenicu *Na nastavi Njemačkoga jezika obveznoga izbornoga se*

osjećam... , gdje je njih 40 % odabralo odgovor *ugodno*, njih 32 % odabralo je *nije niti ugodno, ni neugodno*, dok se njih 28 % osjeća *neugodno* na nastavi s nastavljačima (Grafikon 4).

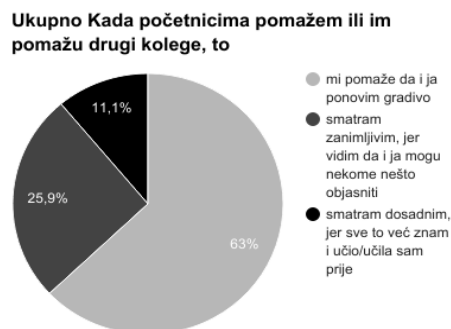
Grafikon 4: Kako se početnici osjećaju u radu s nastavljačima

Izvor: Vlastito istraživanje

Nastavljači su morali dovršiti rečenicu *Kada početnicima pomažem ili im pomažu drugi kolege, to...* , te iz njihovih odgovora proizlazi sljedeće: 63 % studenata je odabralo da im to pomaže da i oni ponove gradivo, 25.9 % smatra to zanimljivim jer vide da i oni mogu nekome nešto objasniti, 11.1 % studenata smatra to dosadnim, jer sve to već znaju i učili su prije (Grafikon 5).

Grafikon 5. Stav nastavljača prema pomaganju početnicima

Izvor: Vlastito istraživanje

Na 9. pitanje u varijanti za početnike, studenti su trebali dovršiti rečenicu *U učenju njemačkoga jezika mi pomaže...* , gdje oni dovršavaju rečenicu da im pomažu kolege, instrukcije, mrežni izvori poput aplikacija, tečajevi i slično, priručnici, nastavnik i slično: prijatelji.; rječnik.; kolegica s faksa. i slično. U idućem pitanju studenti biraju izvore motivacije za učenje njemačkog, pa od ponuđenih odgovora biraju sljedeće: 44 % početnika i 78.6 % nastavljača motivirano je željom da nauče jezik i ponove gradivo, 48 % početnika i

17.9 % nastavljača je motivirano činjenicom da moraju položiti ispit. Ništa ne motivira 8 % početnika 3.5 % nastavljača (Grafikoni 6 i 7)

Grafikon 6. Izvor motivacije kod početnika

Izvor: Vlastito istraživanje

Grafikon 7. Izvor motivacije kod nastavljača.

Izvor: Vlastito istraživanje

Posljednje pitanje ankete nudi studentima mogućnost davanja prijedloga za poboljšanje nastave njemačkoga jezika. Neki od odgovora početnika su: *Da se učio od 1. do 3. godine preddiplomskog stručnog studija kao obvezni, (uključujući i engleski jezik), te nastavlja na diplomskom stručnom studiju (obje godine), kako bi svi studenti mogli naučiti i savladati oba jezika podjednako..; Da izvanredni studenti u budućnosti dobiju više sati za svladavanje kolegija i slično.* Neki od odgovora nastavljača na ovo pitanje su: *Više sati predavanja da bismo obuhvatili više gradiva.; Dati puno više zadataka za vježbu.; Uvesti dodatne zadatke za naprednije grupe.; Strani jezik za početnike nikako se ne može naučiti u jednom semestru. Treba barem dva semestra, ako ne i tijekom sve 3 godine školovanja... i slično.*

5. Rasprava

Rezultati ankete pokazuju očekivane rezultate i prijedloge studenata. U skupini početnika ima onih koji smatraju način objašnjavanja jasnim i zadovoljavajućim, dok nastavljači smatraju da ponavljaju prije stečena znanja. Ima i onih nezadovoljnih, koji u organizaciji nastave, metodama i načinu rada vide nedostatke, početnici su demotivirani brzim rješavanjem zadataka nastavljača, osjećaj da premalo znaju, nedostatak interakcije, te se neki od njih na toj nastavi čak osjećaju neugodno, dok nastavljači nisu dovoljno motivirani zbog prejednostavnosti gradiva i nedostatka izazova. To je razumljivo, jer ne samo da su u grupi spojeni početnici i nastavljači, nego već i kod nastavljača postoji velika razlika, budući da je kod njih raspon godina učenja jezika od 1 do 12. Toj skupini nedostataka može se doskočiti konkretnim rješenjima, poput primjene što različitijih metoda i tipova zadataka, dogovorom da se na odgovore čeka dok svi završe zadatke, pri čemu se nastavljačima mogu dati dodatni, zahtjevniji zadaci dok čekaju početnike da dovrše zadano. No, postoji mišljenje nekih stručnjaka da dodatni zadaci za napredne nisu dovoljno dobro rješenje problema (Groeben, 2003.). Ono što je važno jest, da postoji mišljenje studenata, što oni i često izražavaju u komunikaciji s nastavnikom, da bi strani jezik trebali učiti duže od samo jednog semestra, pa bi i učinak tog učenja bio bolji. Vidljiv je i pozitivan stav studenata prema međusobnom pomaganju i suradnji, pri čemu su prepoznali da to potiče njihovo učenje, što se može potkrijepiti i riječima Hilberta Meyera koji smatra da je jedan od važnih pokazatelja poticajne klime sljedeći: *Die Schüler nehmen beim Lernen Rücksicht aufeinander und helfen einander* (Meyer, 2004., 49). Učenici, u ovom slučaju studenti, pri učenju uzimaju jedni druge u obzir te si međusobno pomažu. Prema rezultatima ankete, veći broj ispitanika smatra da napreduju u grupi mješovitih razina, većina nastavljača pomaže početnicima i smatra to pomaganje korisnim za ponavljanje gradiva i za učenje. Od velikog je značaja motivacija studenata za učenje i prevladavanje poteškoća, čemu uvelike pridonosi ozračje međusobnog pomaganja i uvažavanja na nastavi. Pri svemu tome značajna je i uloga nastavnika, koji uvijek mora oslušivati reakcije učenika, tj. studenata te preispitivati sebe i svoj rad kako bi se razvijao i napredovao, zajedno s onima koje podučava. Zanimljivo je da je za nastavljače motivirajući faktor usvajanje dodatnih znanja iz njemačkoga jezika, dok je kod početnika glavni izvor motivacije položeni ispit iz kolegija. To se može razumljivo tumačiti jer nastavljači imaju dovoljno samopouzdanja i u određenoj su mjeri sigurni da će ispit položiti, pa više pažnje posvećuju učenju u svrhu stjecanja novih znanja i vještina, dok su početnici prvenstveno usredotočeni na pripremu za ispit i polaganje istoga.

6. Zaključak

Učenje i podučavanje u grupama studenata različitog predznanja iz njemačkoga jezika na kolegiju Njemački jezik – obvezni izborni, kao i u mnogim drugim grupama učenika, studenata ili polaznika tečaja nekog stranog jezika oduvijek je bilo izazov, kako za onog koji podučava tako i za onoga koji uči. Studenti su sa svojim iskustvima i prijedlozima dali važne podatke nastavniku, koje on može upotrijebiti za poboljšanje svojih metoda i za svoje prilagođavanje potrebama studenata. Veći dio njih ima pozitivan stav prema takvom načinu rada. Svjesni toga da se organizacija rada ne može promijeniti, prilagođavaju se situaciji u kojoj se nalaze kako bi postigli cilj, bilo da je to prolaz na ispitu ili pak usvajanje njemačkoga jezika. Rezultati istraživanja potvrđuju očekivanja autora da studenti početnici i nastavljači prepoznaju prednosti učenja u grupi različitih predznanja, a istovremeno su svjesni određenih teškoća i nedostataka te dolaze do zaključka da bi se nastava stranog jezika trebala slušati više od jednog semestra.

Literatura

1. Knok, Ž.; Mesarić – Peras, M. (2010). „Njemački jezik u edukaciji studenata menadžmenta, turizma i sporta“. U: Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu : zbornik radova (ur. Nevenka Breslauer). Sv. Martin na Muri, Međimursko veleučilište u Čakovcu, str. 239-243.
2. Meyer, H. (2004). Was ist guter Unterricht? Berlin, Cornelsen.
3. Miščančuk, M.; Sobočan, M. (2016). „Korištenje stranih jezika u turističkom sektoru u Međimurskoj i Varaždinskoj županiji“. U: Međunarodna konferencija Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment: zbornik radova (ur. Nevenka Breslauer). Sv. Martin na Muri, Međimursko veleučilište u Čakovcu, str. 148-155.
4. Richards, J. C.; Schmidt, R.(2010). Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. Harlow, Pearson Longman.
5. Sobočan, M. (2016). Students' Attitude Towards German Language Learning. International Conference The Future of Education, http://conference.pixel-online.net/FOE/acceptedabstracts_scheda.php?id_abs=1878&id_edition=22&mat=ACA&wpage=ped (09.05.2017.)
6. von der Groeben, A. (2003). Lernen in heterogenen Gruppen – Chance und Herausforderung. <http://www.uni-potsdam.de/fileadmin/projects/>

erziehungswissenschaft/documents/studium/Textboerse/pdf-Dateien/groeben_
heterogenegruppen.pdf (31.03.2017.)